

tager i internationale organer, der som f. eks. Europarådets rådgivende Forsamling og Det nordiske Råd udøver rådgivende funktioner.

Ordene „nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område“ har et videre sigte end den nuværende § 18's ord „afstaa nogen Del af Landet eller indgaa nogen Forpligtelse, som forandrer de bestaaende statsretlige Forhold“. Det har således været anset for tvivlsomt, hvorvidt den hidtidige affattelse også dækker sø- og luftterritoriet. Med den nu foreslåede formulering tænkes på alle dele af det danske territorium. Den nuværende affattelse omtaler kun landafståelser men ikke landerhvervelser; forslagets formulering omfatter begge dele.

Ordene „indgaa eller ophæve Forbund eller Handelstraktater“ var allerede i 1920 en mindre hensigtsmæssig formulering. Det er således gældende praksis, at det ikke er nødvendigt at forelægge ophævelse af traktater for rigsdagen, hvis dette sker efter overenskomst med de øvrige signatarmagter. Det er ej heller efter praksis nødvendigt, at traktater forelægges rigsdagen ved deres udløb. Dertil kommer, at ordet „Forbund“, der stammer fra grundloven af 1849, må antages oprindeligt at have betydet alle traktater af politisk karakter, således at „Forbund eller Handelstraktater“ har været anset for at omfatte i hvert fald de fleste betydelige traktater. I moderne sprogbrug har „Forbund“ imidlertid en snævrere betydning, og der findes derfor mange, også betydelige, internationale aftaler, som hverken omfattes af ordet „Forbund“ eller af ordet „Handelstraktater“. Dette gælder f. eks. voldgiftstraktater og ikke-angrebspagter, og disse kan derfor ikke, om § 18 fortolkes i overensstemmelse med moderne sprogbrug, kræves forelagt for rigsdagen. Alligevel har det gennem mange år været praksis at forelægge voldgiftstraktater og andre vigtige folkeretlige overenskomster for rigsdagen. Omvendt er det praksis, at noteudvekslinger om samhandelen med andre lande samt vareudvekslingsaftaler m. v. ikke forelægges for rigsdagen, medmindre de er afsluttede i traktatform under forbehold af ratifikation.

Man har derfor givet en mere almindelig regel om rigsdagens medvirken til indgåelse af traktater. Dette er sket ved at kræve rigsdagens tilslutning til indgåelse af forpligtelser, „til hvis opfyldelse rigsdagens

medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning“. Der har i kommissionen været enighed om, at den første sætning ikke gør det påkrævet, at alle mellemfolkelige overenskomster, som indebærer afholdelse af udgifter, skal forelægges rigsdagen. Det vil være tilstrækkeligt, at sådanne overenskomster, for så vidt de i øvrigt er af mindre væsentlig betydning, tiltrædes af finansudvalget, forinden udgiften kan afholdes.

Sætningen „forpligtelser, ... som i øvrigt er af større betydning“ er holdt i almindelighed. Det ville næppe være ønskeligt, om der fastsattes nærmere definerede grænser herfor, da det altid vil bero på regeringens og rigsdagens skøn, hvorvidt en forpligtelse er af større betydning, og den foreslåede formulering giver derfor mulighed for ændring af praksis i det omfang, udviklingen måtte gøre dette ønskeligt. Såvel den norske som den svenske grundlov indeholder en tilsvarende almindeligt formuleret afgrænsning af Kongens beføjelser.

Til stk. 2. Efter at Danmark gennem internationale aftaler har afstået fra krig som middel for sin udenrigspolitik, kan anvendelse af militære magtmidler mod andre stater kun forekomme som forsvar mod angreb eller som deltagelse i sanktioner i overensstemmelse med De forenede Nationers pagt. Da forsvar mod angreb efter sagens natur ikke kan afvente rigsdagens samtykke, er det bestemt, at Kongen (regeringen) i så fald på egen hånd kan træffe bestemmelser om anvendelse af militære magtmidler, men kun til imødegåelse af det konkrete angreb. Det må tilkomme rigsdagen at tage stilling til en eventuel udvidelse af krigshandlingerne.

Ved „riget“ forstås hele det danske territorium.

Der er enighed om, at „angreb på riget“ kun dækker angreb på det danske territorium, således at angreb på fremmed territorium, uanset at det kan imødegås efter FN-pagtens bestemmelser om kollektivt selvforsvar og eventuelt i henhold til en anden af Danmark tiltrådt mellemfolkelig overenskomst, ikke skal berettige Kongen til at anvende militære magtmidler mod angriberen, forinden rigsdagens samtykke foreligger.

Der er endvidere enighed om, at der ved ordene „danske styrker“ skal forstås selv-